

[Tommy Dinesen]

eftersom det er det fremtidige miljø, det drejer sig om. Der er utallige argumenter, der taler for, at man laver nogle flere undersøgelser end dem, man har foretaget hidtil, således at man måske kan undgå at komme ind i nogle miljøkatastrofer på et senere tidspunkt.

Trafikministeren (Ikast):

Til hr. Ole Donner vil svaret være: Ja.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Trafikudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 88:

Forslag til lov om forbud mod ophold på og færdsel gennem forsvarrets skydeområder og andre militære områder.

Af forsvarsministeren (Enggaard).
(Fremsat 23/1 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Helen Jørgensen (S):

Lovforslag nr. L 88 er en såkaldt bemyndigelseslov. Forsvarsministeren ønsker bemyndigelse til at fastsætte regler om forbud mod ophold på og færdsel gennem forsvarrets skydeområder og andre militære områder. Desuden ønsker han, at der skal ske en ændring, således at overtrædelse af reglerne ikke mere skal være genstand for offentlig påtale efter justitsministerens påbud.

Lovforslaget er begrundet med, at dets gennemførelse vil medføre en mere enkel og hensigtsmæssig arbejdsgang hos politi og anklagemyndighed, hvilket muligvis medfører besparelser inden for Justitsministeriet. Dette kan vi i

Socialdemokratiet naturligvis kun bifalde. Omstilling og effektivisering af den offentlige sektor er en del af Socialdemokratiets arbejdsprogram, og så kunne man passende overføre de sparede beløb til ansættelse af nogle HK'ere inden for politiet, således at der kan blive frigjort nogle ressourcer til egentligt politiarbejde, som Socialdemokratiet foreslog det i forbindelse med finansloven.

Men vi har nogle betænkeligheder. Den første går på, at der i lovforslaget ikke siges noget om indholdet af og hensigten med de nye regler. Vi vil gerne have oplyst, om reglerne skal mildnes eller skærpes set i forhold til de nugældende. Dette gælder også, hvis der senere bliver tale om at sætte loven i kraft på Færøerne og i Grønland; disse områder er dog også ganske interessante med hensyn til militære anlæg.

Det nævnes i forsvarsministerens skriftlige fremsættelse, at sagsantallet normalt er forholdsvist beskedent, men at det alligevel er ønskeligt, at der tilvejebringes hjemmel for en ændret ordning, således at sagerne kan behandles som politisager med mulighed for at afslutte dem med bødeforelæg.

Muligvis er det tilfældigt, at forslaget fremsættes netop nu, men det fik mig i hvert fald til at erindre noget, der skete midt i 1980'erne. Jeg tænker på kvindefredslejren ved NATO-bunkeren i Ravnstrup. Et antal kvinder havde i en periode på ca. halvandet år opslået en teltlejr på en mark i nærheden af bunkeren for at markere deres protest mod oprustningen med atomvåben og det, de opfattede som militært hemmelighedskræmmeri. Med jævne mellemrum drog de i større eller mindre grupper ind på det militære område. På den tid var den almindelige lovlige måde at demonstrere på blevet noget devalueret, idet det næsten var en daglig begivenhed, at der et eller andet sted i Europa var i hundredtusindvis af mennesker på gaden i protest mod opstillingen af de 572 mellemdistanceraketter, og derfor valgte kvinderne i Ravnstrupleiren at udtrykke deres protest ved hjælp af erklærede, direkte, ikkevolde-lige aktioner, da det jo er nødvendigt at få sit budskab ud til mange via både skrevne medier, tv og radio. Dette lykkedes også i en vis udstrækning, og i hvert fald var kvinderne årsag til megen irritation og frustration hos det militære personel.

[Helen Jørgensen]

Men det principielle i hele sagen er, at kvinderne valgte at gøre noget, der var juridisk ulovligt, men moralsk forsvarligt, idet de mente, at menneskeheden var truet med udslettelse på grund af atomvåbnene, og at man i øvrigt hellere skulle tage og bruge ressourcerne til livgivende formål.

Konsekvensen for nogle af dem var, at de blev stillet for en dommer i Viborg og idømt bøder på nogle få hundrede kroner; bøden blev større i gentagelsestilfælde, og grunden til, at jeg nævner det her, er, at man jo godt kan tænke sig, at noget lignende kan finde sted i fremtiden.

Hvis krigen i Golfen trækker længe ud, er det ikke utænkeligt, at fredsbevægelserne kan få en renæssance; demonstrationerne er jo allerede begyndt. Endnu er antallet af demonstrerende beskedent i Danmark, men det kan ændre sig i takt med krigens udvikling, og hvis man nu forestiller sig kombinationen af kvinderne i Ravnstrup, deres erklærede ikkevoldelige hensigt, den ulovlige indtrængen på militært område og de skærpede sikkerhedsforanstaltninger, hvilke regler og hvilke bødestørrelser vil ministeren så tage i anvendelse? Det ønsker vi nærmere oplyst.

Det er principielt vigtigt for os, at det langt hen ad vejen er muligt for borgerne i vores demokrati at udtrykke deres protest, men selvfølgelig kan der være situationer, hvor der er modsatrettede interesser, og i øjeblikket lever vi jo med truslerne om iværksættelse af terror overalt i verden. Derfor er det vigtigt for os i Socialdemokratiet, at reglerne forvaltes på en sådan måde, at der tages et rimeligt hensyn til begge interesser. Det er også vigtigt for os, at der i større udstrækning åbnes for offentlighedens adgang til militære områder og etableringer; det klæder demokratiet.

Med disse bemærkninger er vi parate til at se positivt på lovforslaget under udvalgsarbejdet.

Helge Adam Møller (KF):

Jeg kan sige, at for Det Konservative Folkepartis vedkommende har vi ikke nogen betænkeligheder ved at vedtage dette lovforslag. Tværtimod, vi synes, det er helt naturligt og rigtigt og rimeligt, at når et land har et forsvar, skal dette forsvar selvfølgelig også for at blive udannet have adgang til nogle militære øvelsesområder og nogle skydebaner, så det kan gen-

nemføre en træning, således at det ikke bliver kanonføde, hvis det skulle komme i aktion.

Derfor er det hensigtsmæssigt, at der ikke, mens man foretager uddannelsen eller skydningen, færdes andre på de pågældende områder end dem, der nu skal gennemføre uddannelsen. Det er hensigtsmæssigt af hensyn til de soldater, der skal øve sig, men det er bestemt også hensigtsmæssigt af hensyn til de civile mennesker, som risikerer at komme i vejen for øvelsen eller for skydningen. Derfor synes vi selvfølgelig, det er rimeligt, at de pågældende kan retsforfølges, hvis det alligevel sker, og hvis det sker bevidst.

Lovforslaget lægger op til at afskaffe en mere end 50 år gammel lov, som gjorde, at denne retsforfølgning var utrolig tung og usmidig, og at statsadvokaten skulle medvirke hver eneste gang. Nu lægger man op til, at det kan forenkles; det kan gøres på den måde, at det kan klares med en bøde eller eventuelt hæfte, afhængigt af, hvor stor forseelsen har været. Det synes vi er ret og rimeligt, og vi kan derfor også i hvert tilfælde for vores vedkommende tilsige lovforslaget en hurtig behandling i Forsvarsudvalget.

Sønderby (V):

Venstre kan også tilslutte sig det foreliggende lovforslag. Vi synes, det er udmærket. Vi mener også, som hr. Helge Adam Møller var inde på, at vi skal sikre, at vore soldater kan få en ordentlig uddannelse, og at der i hvert fald ikke kommer folk ind, så der sker ulykker dér, for så vil der jo rejse sig et ramaskrig.

Vi kan også godt forstå, at når anklagemyndigheden har udtalt, at gældende retssikkerhed er uhensigtsmæssig, fordi der er en hel masse forskellige love, som forsvarsministeren skal rette sig efter, må forsvarsministeren fornuftigvis fremsætte dette lovforslag, og vi kan derfor give det vores fulde tilslutning. Vi vil også gerne give det en hurtig udvalgsbehandling, for det ville da være dårligt, hvis der skulle opstå en tvivlssituation; så kan vi lige så godt få lovforslaget vedtaget.

Jeg undrer mig lidt over den lange tale, som fru Helen Jørgensen holdt. Jeg kender jo fru Helen Jørgensen fra skrift i det sønderjyske, og jeg er klar over fru Helen Jørgensens aktionsområde, før hun kom i Folketinget, men hvorfor begynde at blande alle de ting, f.eks. Golfkrigen, ind i dette lovforslag? Dér synes jeg nok

[Sønderby]

at man er lidt uden for dagsordenen; men det skal fru Helen Jørgensen jo afgøre.

Vi kan støtte dette lovforslag, og vi håber, det kan gå hurtigt igennem Folketinget.

Formanden:

Jeg skal dog lige sige, at det er formanden, der afgør, om man er inden for eller uden for dagsordenen.

Jens Thoft (SF):

Ja, det er da betryggende, at formanden ikke afgiver kompetencen til hr. Sønderby, for så er jeg bange for at det går galt!

Se, forsvarsministeren vil have en bemyndigelse til at fastsætte regler, og det er, som fru Helen Jørgensen sagde, en ren bemyndigelseslov. Ingen aner noget som helst om, hvad den indeholder, eller hvad den vil blive brugt til. Ingen ved, om den betyder bøde eller hæftestraf, og Folketinget ved end ikke, hvornår loven træder i kraft, eller om det skal ske for Grønland og Færøerne. Alt sammen overlades til ministeren.

Alene af den grund er SF imod. Og ministeren må altså gå hjem og gøre sit hjemmearbejde færdigt, inden han kommer rendende til Folketinget med et lovforslag, som ingen ved hvad handler om.

SF er også imod, at skønne naturområder inddrages til militær anvendelse. Det er en skændsel, at god og frugtbar jord lægges brak, at hede- og plantagearealer udsættes for kampvognenes ødelæggelser, og at offentligheden forbydes adgang til alle disse områder inklusive store strandarealer.

Endelig er der det ikke helt uvæsentlige aspekt, som den socialdemokratiske ordfører, fru Helen Jørgensen, nævnte med udgangspunkt i den demokratiske ytring, som ikkevoldelig protest er, og det kan jeg slet ikke gøre lige så godt.

Poul Nødgaard (FP):

Der er ingen grund til at holde et længere indlæg i en sag, der er så oplagt som denne.

Jeg har forstået det sådan, at de nuværende bestemmelser om forbud mod ophold på og færdsel gennem forsvarets skydeområder og andre militære områder går helt tilbage til en lov af 31. oktober 1940. De bekendtgørelser, der er udstedt siden da, sikrer, at der er tre love:

vejfredsloven, søloven og politiloven, som folk vil kunne tiltales efter, såfremt de trænger ind på militære områder. Dette forhold har landets anklagemyndigheder henledt landets lovlige regerings opmærksomhed på er uhensigtsmæssigt.

Lovforslaget, som vi behandler her i dag, lægger op til, at forekommende sager fremover kan behandles som rene politisager med bødeforelæg. Altså en klar forenkling og tydeliggørelse på et område, hvor der i øvrigt kun forekommer ganske få sager hvert år. Men disse sager kan nu behandles på en hurtig og smidig måde.

Fremskridtspartiet tager det som givet, at det må være sådan, at militæret fortsat kan fjerne BZ'ere og andre fra militære områder, såfremt de har forvildet sig ind herpå.

Lovinitiativet, som det foreligger her, hilser Fremskridtspartiet med stor tilfredshed, og jeg tilsiger en hurtig, positiv udvalgsbehandling, så forsvarsministeren på grundlag af den nye lov kan få udstedt de fornødne bekendtgørelser.

Vi har i Fremskridtspartiet fuld tillid til, at ministeren er i stand til at gøre dette. Kunne regeringen blot gå videre igennem alle andre områder og få luget ud, så meget af det bureaukrati, som den eksisterende lov er udtryk for, kunne fjernes i andre lovgivningsområder. Det kunne givetvis give mange besparelser i den offentlige sektor.

Så se bare at komme videre med lovforslag som dette, hvor forenkling er et nøgleord!

Arne Melchior (CD):

Jeg skal huske at sætte kryds i min kalender. Det er anden gang på samme dag, at CD kan erklære sig enig i Fremskridtspartiets synspunkt i behandlingen af et lovforslag. Jeg tør ikke love, at det holder dagen eller ugen ud, men alene at vi er kommet så langt, er da meget hyggeligt.

Jeg kan ikke se nogen som helst betænkeligheder ved dette lovforslag. I og for sig kunne man måske have nøjedes med § 3, stk. 2, nemlig ophævelse af lov nr. 562 af 31. oktober 1940, og så kunne man måske have sat en paragraf ind i færdselsloven om, hvordan man har at forholde sig på disse skydeområder og andre militære områder. Men det er da nok rigtigt, at det skal sortere under forsvarsministeren, og jeg har bestemt også den fulde tillid til, at det ligger i ud-

[Arne Melchior]

mærket hånd hos den nuværende, men faktisk også hos eventuelt senere kommende afløser.

CD har næppe noget spørgsmål at forsinke udvalgsarbejdet med.

(Kort bemærkning).

Jens Thoft (SF):

Hvis CD foreslår hele området overført til færdselsloven, vil jeg tilsige meget velvillig behandling fra SF i udvalget.

Jørgen Estrup (RV):

Hvis det er ånden i lovforslag nr. L 88, er vi også meget positive fra radikal side.

I det hele taget vil jeg sige, at en forenkling på dette område kan vi klart støtte. Det må være rimeligt, at en række af disse sager, som er rene bagatelsager, også behandles som sådanne, og vi er på dette som på andre områder helt af den overbevisning, at forsvaret ikke skal bruge større kanoner, end der er behov for.

Derfor er det yderst fornuftigt at tage fat på en ændring af de regler, der har været hidtil. Men så må jeg samtidig tilslutte mig nogle af de bemærkninger, som bl.a. hr. Jens Thoft kom med tidligere, for det må være rimeligt, inden vi lader et sådant lovforslag passere, at vi ved, hvad det er, vi giver ministeren bemyndigelse til.

Vi må være klar over, hvad det er for nogle færdselsregler, ministeren har i sinde at indføre. Vi må også vide noget om, hvad det er for nogle sanktioner, ministeren har i tankerne, og det går jeg så ud fra at vi kan få at vide enten i dag eller under udvalgsarbejdet. Hvis disse er fornuftige og i øvrigt også tager hensyn til, at en række af de »overtrædelser«, der kan være tale om på dette område, faktisk kan være af politisk karakter og derfor også må behandles som sådanne, er vi meget indstillet på at støtte lovforslaget.

Men det må være rimeligt, at der er gennemsigtighed. Det er jo ikke ligefrem et regelsæt, der bør være undergivet Forsvarets Efterretningstjeneste.

Glønborg (KRF):

Jeg skal på Kristeligt Folkepartis vegne sige, at vi ingen spøgelse ser i denne sag, men finder, at dette lovforslag er et oplæg til at få den slags ting klaret på rimelig og enkel vis. Så vi kan støtte forslaget.

Forsvarsministeren (Enggaard):

Jeg takker partierne for den overvejende tilslutning, som er givet til forslaget.

Det er helt rigtigt, som det er fremhævet af en række af ordførerne, at sigtet er en forenkling, og at sigtet er at skaffe et klart grundlag for, at politimestrene kan behandle de heldigvis kun forholdsvis få sager, der foreligger i forbindelse med dette problem.

Det er også rigtigt, at vi i dag ser, at indtil tre forskellige love tages i anvendelse af politimestrene i deres vurdering af, hvordan man skal kunne rejse tiltale imod folk, som overtræder gældende forbud. Og det er klart, at det er u hensigtsmæssigt.

Om det tidsmæssige forløb kan jeg sige, at det igennem en årrække har været et ønske fra Justitsministeriets side at få tilvejebragt denne større klarhed, og derfor foreligger der ikke nogen tilknytning hverken til Golfkrisen eller til kvindelejren i Ravnstrup eller andre konkrete situationer inden for de senere års historie, men alene de hensyn, som jeg har beskrevet her.

Jeg havde i øvrigt lykkeligt glemt kvindelejren i Ravnstrup, så jeg takker for, at jeg er blevet erindret om, at der også har været et sådant intermezzo inden for de senere år.

Hr. Helge Adam Møller beskrev rigtigt, at grundlaget i dag er en lovgivning fra efteråret 1940. Og det siger i virkeligheden en hel del om udgangspunktet her; det er en krigstidslovgivning, som man dengang fandt det fornødent at gennemføre, men som tiden vel efterhånden må være kommet til at vi får afløst af et andet retsgrundlag.

Jeg skal i udvalget meget gerne, såfremt man ønsker det, belyse de spørgsmål, som har været rejst her med hensyn til, hvordan reglerne tænkes udformet, og hvordan livet omkring denne lovgivning i øvrigt kan tænkes at blive. Jeg tror, det vil være rigtigt, at der her er et skriftligt grundlag i form af spørgsmål og svar, sådan at selv de mest kritiske af ordførerne i dag vil kunne føle sig betrygget, i det øjeblik vi når frem til anden og tredje behandling af dette forslag, hvad jeg håber på at vi gør.

(Kort bemærkning).

Jens Thoft (SF):

Jeg undrer mig over, at ministerens ører kan høre noget så forskelligt fra det, jeg hørte under denne behandling.

[Jens Thoff]

Ministeren takkede for den overvældende tilslutning . . . (*Forsvarsministeren* [Enggaard]: Overvejende!) . . . overvejende tilslutning til forslaget. SF sagde nej, hr. Arne Melchior ville løse problemet via færdselsloven, De Radikale havde sammen med Socialdemokratiet store betænkeligheder for så vidt angår politiske ytringer, og et klart flertal kritiserede alle bemyndigelserne. Hvis man kan opfatte det som overvejende tilslutning, må jeg indrømme, at så hører man noget andet end det, jeg gjorde.

Jeg opfattede det, der blev sagt, således, at ministerens lovforslag blev mødt særdeles kritisk af et klart flertal i Folketinget, som finder det uacceptabelt, at ministeren møder op med en stribe bemyndigelser, som ingen aner hvad der er i.

Helen Jørgensen (S):

Først en bemærkning til hr. Sønderby, som tilsyneladende ikke har forstået, at en førstebehandling drejer sig om en principiel drøftelse.

Jeg nævnte de ikkevoldelige aktioner ved Ravnstrup ikke for kvindernes skyld, men for princippet. Og det er en klassisk problemstilling: Skal man rette sig efter de timelige love eller efter de guddommelige, som det f.eks. er beskrevet i den græske tragedie »Antigone«? Og kvinderne valgte altså samvittigheden.

Og til hr. Glønborg vil jeg altså lige gøre opmærksom på, at vi ikke ser spøgelse ved højlys dag. Jeg var på Flyvestation Skrydstrup i går, og dér så jeg ikke spøgelse, men schæferhunde og biler parkeret langt fra bygninger af hensyn til bombefare. Det forstår jeg udmærket godt, og jeg synes, at det var i orden med de sikkerhedsforanstaltninger dér.

Jeg vil sige til forsvarsministeren, at vi står ved, hvad vi sagde før, nemlig at vi vil se positivt på udarbejdelsen af reglerne og på lovforslaget i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod

dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 69:

Forslag til lov om arbejdsmarkedsservice.
Af arbejdsministeren (Kirkegaard).
(Fremsat 23/1 91).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 5 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 70:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. og lov om ophævelse af lov om arbejdsmarkedsudannelser m.v. (Ophævelse af regler om arbejdsmidling m.v.).

Af arbejdsministeren (Kirkegaard).
(Fremsat 23/1 91).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Bakholt (S):

Arbejdsministerens lovforslag om arbejdsmarkedsservice er en underlig fugl. Når man læser lovforslaget igennem, får man umiddelbart det indtryk, at arbejdsministeren havde fået den opfattelse, at bare man ændrer på styringen i en del af arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitikken, så bliver resultatet også, at man får en bedre arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitisk indsats, men sådan er virkeligheden jo ikke.

Vi i Socialdemokratiet er af den opfattelse, at det ikke har nogen som helst mening at gennemføre store ændringer i styringen i en situation, hvor der ikke er konkrete forslag om udvidet indsats for en aktiv arbejdsmarkedspolitik og en forbedret uddannelsesindsats. Og lad mig føje til: Det er oven i købet på et område, hvor vi i forvejen har et ret velfungerende styringssystem. Det forholder sig jo ikke sådan, at det fungerer dårligt; tværtimod.

Som udgangspunkt må vi prøve at vurdere lovforslaget sådan, at det må være i overensstemmelse med de generelle politiske linier, der